

Mishnah Eiduyot, chapter 5

משנה עידות פרק ה

(1) Rabbi Yehudah says: Six instances are among the leniencies of the School of Shammai and stringencies of the School of Hillel. The blood of *neveilot* the School of Shammai rule that it is pure [maintaining that only flesh of *neveilot* in the amount of an olive can convey defilement] while the School of Hillel rule that it [a revi'it of blood] is defiled [since this amount can

א רבי יהודה אומר, ששה דברים מקלי בית שמאי ומחמרי בית הלל. דם נבלות, בית שמאי מטהרין, ובית הלל מטמאין. ביצת הנבלה, אם יש פיוצא בה נמכרת בשוק, מתרת. ואם לאו, אסורה, כדברי בית שמאי. ובית הלל אוסרין. ויודים בביצת טרפה שהיא אסורה, מפני שגדלה באסור. דם נכרית ודם טהרה של מצורעת, בית שמאי מטהרין. ובית הלל אומרים, כרקה וכמימי

congeal into a solid mass the volume of an olive (Shabbat 77a)]. An egg found in a *neveilah* [i.e., if a chicken was slaughtered improperly], if [the egg developed to the point that the shell is hard and] there are similar eggs found in the market [for sale] it is [considered a separate entity from the chicken and is] permitted [to be eaten] and if not [it is considered as part of the chickens innards and] it is forbidden, this the opinion of the School of Shammai. But the School of Hillel forbid it. But they [both] agree in the case of an egg found in a *treifah* [a chicken after having been slaughtered was deemed to have a mortal defect such as a hole in the lung] that it is forbidden since it had its growth in a forbidden condition. The [niddus or zavah] blood of a gentile woman [which Biblically are not defiled] and the blood of purity [after childbirth (see above 4:10 and Leviticus 12:5-6)] of a leperous woman [though the Rabbis instituted that gentile woman have the same status as a *zavah*] the School of Shammai [maintain that is only regarding her spit and urine, however regarding her blood they] rule pure. [The Rabbis instituted this exclusion regarding the blood to distinguish this defilement as Rabbinical in force so that one does not burn *terumah* that came into contact with such a defilement.] But the School of Hillel say: It is like her spit and her

רבנו עובדיה מברטנורא

א רבי יהודה אומר. דם נבלות. בית שמאי מטהרים לגמרי. דלא חשיב כנבלה: ביצת נבלה. כגון שנתנבלה בשחיטה. ונמצאו בה ביצים לאחר שחיטה: אם כיוצא בה נמכרת בשוק. שקליפתה קשה. ונגמרת כאשר ביצים הנמכרות בשוק: ואם לאו. שאינה נגמרת: אסורה. דכבני מעיה היא חשובה: דם עוברת כוכבים בית שמאי מטהרים. דכתיב בפ' זב (ויקרא טו) דברו אל בני ישראל בני ישראל מטמאים בויבה ואין העובדי כוכבים מטמאים בויבה ורבנן גזרו עליהו שיהו כזבים לכל דבריהן. בית שמאי סברי כי גזרו רבנן ברוקה ומימי רגליה שהן מצויין תדיר. אבל דם הזיבה שאין מצוי כל כך לא גזרו בה רבנן. עבדו רבנן היכרא ולא טמאו דם זיבה של עוברת כוכבים. כדי שידעו דטמאת העובדי כוכבים דרבנן היא כי היכי דלא לשרפו עלה תרומה וקדשים: כרוקה וכמימי

urine. [However, even according to the School of Hillel, the Rabbis did institute one difference whereas a zavah's blood will defile, regardless, whether still in liquid form, or congealed, the blood of a gentile woman will Rabbinically defile only while still in liquid form, so as to

distinguish this defilement as Rabbinical in force. So too, regarding the blood of purity of a leperous woman, the School of Shammai maintain that the blood is treated like the blood of purity, while the School of Hillel maintain that it is treated as other non-bloody excretions of a leper such as spit and urine and thus will defile.] One may eat fruits of *shemmitah* produce with, or without, an expression of gratitude, these are the words of the School of Shammai, however, the School of Hillel say: One may not eat [according to the version of the רע"ב] with an expression of gratitude [since in reality the produce does not belong to the owner of the field]. A waterskin [which had a hole in it, thus disqualifying it from being a vessel susceptible to defilement and subsequently the hole was tied up] the School of Shammai say: [Is susceptible to defilement] if [the hole was tied up so tightly that the leather fused together and] it remains closed [even when untied] while the School of Hillel say: [If while tied it holds liquid] even if it does not remain [fused and] closed when untied [it is susceptible to defilement].

(2) Rabbi Yose says: Six instances are among the leniencies of the School of Shammai and stringencies of the School of Hillel. [All types of meat are forbidden to be cooked in milk some, Biblically, such as the meat of a domesticated animal and some Rabbinically, such as the meat of fowl. In contrast to meat of a domestictaed animal,] fowl may be brought to the table with cheese

רבנו עובדיה מברסטרנורא

רגליה. דם העובדת כוכבים מטמא כרוקה וכמימי רגליה דהיינו לח ולא יבש וזו ההיכרא בלבד עשו לה שאם היתה טומאה דאורייתא היה דם מטמא לח ויבש. עכשיו שאין מטמא אלא לח מכירים דטומאה דרבנן היא: **ודם טהרה של מצורעת.** דם טוהר שראתה המצורעת שילדה לאחר שבעה לזכר ושבועיים לנקבה: **בטובה.** שהאוכל מחזיק טובה לבעל הפירות שהאכילוהו מפירותיו: **ושלא בטובה.** שאינו מחזיק לו טובה: **אין אוכלין בטובה** שאסור להחזיק טובה לבעלים דרחמנא אפקרינהו: **החמת.** כמין נאד של עור שנקב וצררו: **צרורה עומדת.** אינה מקבלת טומאה אלא אם כן היא צרורה כלומר שהיתה קשורה ונקמט העור. ונתקשה על המקום הצרור. עד שהוא עומד מאליו ומחזיק מה שמשמין בתוכו: **אף על פי שאינה צרורה.** שלא נקמט העור מאליו. ולא נתקשה

but [the Rabbis did decree that it] may not be eaten with it; these are the words of the School of Shammai. But the School of Hillel say: [The Rabbis decreed that] it may not be brought [to a table with cheese] nor may it be eaten with it [as a precaution lest one come to serve animal meat in the same pot while still boiling hot]. Olives may be given as *terumah* for oil, and grapes may be given for wine; these are the words of the School of Shammai. But the School of Hillel say: [Since one may not give *terumah* from something not completely processed for something completely processed (see *Terumot* 1:10),] they may not be given. The School of Shammai say: [That a vineyard may consist of one row of vines, hence,] if one sows within four cubits of a vineyard he has caused one row [i.e., the closest row] of vines to become prohibited [as *kilayim* (see *Deuteronomy* 22:9 and *Kilayim* 4:5)], while the School of Hillel [maintain that the minimum vineyard requires at least two rows and therefore,] says: He has caused [the] two [closest] rows of vines to become prohibited. A *me'isah* dough [made from flour placed in boiling water] the School of Shammai exempt [from *hallah*], while the School of Hillel obligate. One may immerse in a rain torrent [flowing down a mountain even in its flowing state, though the whole stream contains no more than 40 *se'ah*], according to the words of the School of Shammai. But the School of Hillel say: One may not immerse [except when the

השְׁלַחַן וְאִינוּ נֶאֱכָל, כְּדַבְּרֵי בֵּית שְׁמַאי. וּבֵית הַלֵּל אֹמְרִים, אִינוּ עוֹלָה וְאִינוּ נֶאֱכָל. תּוֹרְמִין וְיִתִּים עַל שְׁמֵן, וְעֹנְבִים עַל יַיִן, כְּדַבְּרֵי בֵּית שְׁמַאי. וּבֵית הַלֵּל אֹמְרִים, אֵין תּוֹרְמִין. הַזּוֹרֵעַ אַרְבַּע אַמּוֹת שְׁבַכְכָּרָם, בֵּית שְׁמַאי אֹמְרִים, קִדֵּשׁ שׁוֹרֵה אַחַת, וּבֵית הַלֵּל אֹמְרִים, קִדֵּשׁ שְׁתֵּי שׁוֹרוֹת. הַמְעִיסָה, בֵּית שְׁמַאי פּוֹטְרִין, וּבֵית הַלֵּל מַחֲבִיבִין. מְטַבְּלִין בַּחֲרָדְלִית, כְּדַבְּרֵי בֵּית שְׁמַאי. וּבֵית הַלֵּל

רַבְּנוּ עוֹבְדֵיהַ מִבְּרִטְנֹרָא

על מקום הקשר. הואיל וקשרו ומחזיק הרי זה מקבל טומאה: **ב** העוף עולה עם הגבינה. שאין איסורו אלא מדברי סופרים: **לא עולה**. גזירה שמא יעלה גבינה עם בשר בהמה באלפס רותח. דהוא אסור מן התורה דהיינו מבשל: **ובה"א אין תורמין**. מי שיש לו שמן שחייב להפריש ממנו תרומה וזיתים שחייב להפריש מהן תרומה. אינו יכול לתרום מן הזיתים כפי השיעור שיש לו לתרום מן הזיתים ומן השמן. ולפטור השמן בתרומת הזיתים. דכתיב (במדבר יח) כדגן מן הגורן. מן הגמור על הגמור ולא ממה שאינו גמור על הגמור: **הזורע ארבע אמות בכרם**. שהוא השיעור שצריך אדם להרחיק הזרע מן הכרם. והזורע בתוך שיעור זה קידש שורה אחת של כרם כדכתיב (דברים כב) פן תקדש המלאה וגו' ותבואת הכרם וסבירא להו לביית שמאי דשורה אחת קרויה כרם. ובית הלל סברי דאין נקרא כרם פחות מב' שורות. וכי קאמר רחמנא דתבואת הכרם קדשה. שתי שורות של כרם קאמר: **המעיסה**. קמח שנתגהו על גבי מים רותחים ומתבשל ומתעבה שם. בית שמאי פוטרם מחלה. ובית הלל מחייבים. ופסק הלכה בזה כתבנו בריש חלה: **חרדלית**. כמו הר דלית. זרם מים הבא מדליו של

stream gathers together and forms a pool of 40 *se'ah* standing water]. If a proselyte was converted on the eve of Pesah; Bet Shammai say: [The Rabbis required that] he should immerse himself [in a *mikvah* in addition to the immersion that was part of the conversion procedure] and [then] eats

his Pesah offering in the evening. But Bet Hillel say: One who separates himself from an uncircumcised state is like one who separates himself from the grave [i.e., he needs seven days and the sprinkling of the purification waters on the third and seventh day in order to become pure. The reason of Bet Hillel is that we fear that, had he been allowed to immerse and then eat, he might assume that, this is the purification process for the following year, as well. He may say to himself: Last year, I touched a corpse the day before I immersed and was allowed to partake of the Pesah the following day, not realizing that last year, he was still a gentile and a gentile is not subject to the laws of defilement].

(3) Rabbi Yishmael says: Three instances are among the leniencies of the School of Shammai and the stringencies of the School of Hillel. [Originally food of *terumah* was stored near Holy Scrolls with the sentiment that these are holy and these are holy. To discontinue this practice which brought mice who nibbled and damaged the scrolls, the Rabbis imposed the status of defilement on Holy Scrolls (see Shabbat 14a).] Ecclesiastes [written by Shlomo HaMelech was not written with Divine inspiration and thus is not considered a holy book and hence] does not defile the hands, according to the words of the School of Shammai, however, the School of Hillel say: It [is considered a holy book and] does defile the hands.

רבנו עובדיה מברטנורא

הר. כלומר מגובה ההר. ואפילו אין מתחלתן ועד סופן אלא ארבעים סאה מטבילין בהן לבית שמאי. ובית הלל אומרים אין מטבילין עד שיהו מ' סאה במקום אחד. שאין חרדלית מטהר' אלא באשבורן; **כפורש מן הקבר**. וצריך הזאה שלישי ושיביעי. ולא נחלקו בית שמאי ובית הלל אלא בערל עובד כוכבים שמל ביום י"ד. דבית הלל סברי גזירה שמא יטמא לשנה הבאה ויאמר אשתקד לא טהרתי מכל טומאה עד י"ד וטבילתי ואכלתי השתא נמי אטבול ואוכל ולא ידע דאשתקד עובד כוכבים היה ולא מקבל טומאה עכשיו ישראל הוא ומקבל טומאה. ובית שמאי סברי לא גזרינן. אבל ערל ישראל דברי הכל טובל ואוכל פסחו לערב: **ג קהלת אינו מטמא את הידים**. מפני שחכמתו של שלמה היא. ולא ברוח הקדש נאמרה: **מטמא את הידים**. דסברי אף קהלת ברוח הקדש נאמרה הלכך

אומרים, אין מטבילין. גר שנתגיר ערבי פסחים, בית שמאי אומרים טובל ואוכל את פסחו לערב. ובית הלל אומרים, הפורש מן הערלה, כפורש מן הקבר: ג רבי ישמעאל אומר, שלשה דברים מקלי בית שמאי ומחמרי בית הלל. קהלת אינו מטמא את הידים, כדברי בית שמאי. ובית הלל

Purification waters: The School of Shammai [maintain, that though Purification waters, before accomplishing their purpose, defile as the verse states: "Anyone who touches the sprinkling waters shall be impure" (Numbers 19:21), nevertheless,] after they have [been sprinkled and] fulfilled their purpose [and then fell

upon something else, the School of Shammai] declare them pure. However, the School of Hillel declare them to be defiled. *Ketzah* [black seeds usually placed on bread]: The School of Shammai [do not consider them food and] declare them pure, while the School of Hillel [do consider them food and] declare them [susceptible to become] defiled. And similarly [they disagree] regarding [the requirement of] tithing.

(4) Rabbi Eliezer says: Two instances are among the leniencies of the School of Shammai and the stringencies of the School of Hillel. [Scripture states: "When a woman conceives and gives birth to a male then she will be impure for seven days just like the impurity of the days of her menstrual flow ... and for thirty three days she will remain in blood of purity. And if she gives birth to a female, then she will be impure for two weeks, just like the impurity of her menstruation. And for sixty-six more days, she will remain in the blood of purity Leviticus 12:2-5.] The blood of a woman after childbirth [i.e., after the defilement period of a week for a male, or two weeks for a female] who has not yet immersed herself; the School of Shammai say: Is like her saliva and her urine [which unlike the flow of niddus, only defiles when wet], while the School of Hillel say: It [has the same law as the flow of niddus and] causes defilement whether wet or dry. However, they agree that a woman who gave birth during her zavah cycle [who had a three

רבנו עובדיה מברטנורא

מטמא את הידים כשאר כתבי הקדש: **שעשו מצותן**. לאחר שהו אולם על הטמא וטהר בהם. אם נטפו מגופו על גבי אדם או על גבי כלים: **הקצח**. זרע שחור. שקורין לו ניל"ו בלע"ז ורגילים לתת אותו בלחם שהרגיל בו אינו בא לידי כאב לב: **בית שמאי מטהרין**. דלא חשיב אוכל: **ובית הלל מטמאין**. כיון דרגילין לתת אותו באוכלים. חשיב אוכל: **וכן למעשרות**. כמו שנחלקו בטומאה כן נחלקו למעשרות שהמטמאו טומאת אוכלים מחייבו במעשרות: **ד דם יולדת**. ששהתה שבוע לזכר. ושבועיים לנקבה ולא טבלה: **בש"א כרוקה וכמימי רגליה**. שמתמאים לחים ואין מטמאים יבשים אף דמה מטמא לה. ואינו מטמא יבש. ואינו חשוב כדם נדה שמתמא לה ויבש: **ובית הלל אומרים**

אומרים, מטמא את הידים. מי חטאת שעשו מצותן, בית שמאי מטהרין, ובית הלל מטמאין. הקצח, בית שמאי מטהרין ובית הלל מטמאין. וכן למעשרות: ד רבי אליעזר אומר, שני דברים מקלי בית שמאי ומחמרי בית הלל. דם יולדת של טבלה, בית שמאי אומרים, כרוקה וכמימי רגליה. ובית הלל אומרים, מטמא לה ויבש. ומודים ביולדת

day discharge after the seven days of her menstrual impurity has passed and who must now count seven clean days but did not, nor did she immerse] that it [the blood of purity] causes defilement [as would niddus blood] whether wet or dry.

(5) [In the case of] four brothers, two of whom were married to two sisters: if those who were married to the sisters died, these [the sisters] must perform *halitzah* and may not be taken in levirate marriage [by the surviving brothers; since each widow is the *zekukah* (i.e., the status of one who is attached to another through potential *yibum* until *halitzah*) of each brother, the one who performs levirate marriage comes into a prohibited union with the sister of his *zekukah*]. If they had already married them, they must dismiss them. Rabbi Eliezer said: The School of Shammai hold that they may retain them, while the School of Hillel hold that they must dismiss them. [The Bartenura cites the Gemara Yevamot 28a that reverses the opinions of Bet Shammai and Bet Hillel.]

(6) Akavia ben Mehalalel testified regarding four matters. They [the Sages] said to him: Akavia withdraw from these four matters that you have said and we will appoint you the Av bet din for the Jewish people. He replied to them: It is preferable for me to be called a fool all my days, and not become a wicked man for one hour before the Lord; so that they should not say: For the sake of assuming authority he changed his position. He used to say: The deposited hair [i.e., white hair within a leprous bright spot which remained after the bright spot

רבנו עובדיה מברטנורא

מטמא לח ויבש. כל זמן שלא טבלה כדם גדה הוא חשוב. ואף על פי שהוא בתוך ימי טוהר: **ומוריים ביולדת בזוב.** שצריכה לספור ז' ימים נקיים. כדין כל שאר זבות שאם לא ספרה ולא טבלה. וראתה דם בתוך ימי טוהר. שהוא מטמא לח ויבש דם זיבה הוא חשיב כל זמן שלא ספרה ולא טבלה: **ה חולצות ולא מתיבמות.** דכיון דתרווייהו זקוקין להאי ולהאי קמא דמיבם פגע באחות זקוקתו דהויא כאשתו: **משום בית שמאי יקיימו ובית הלל אומרים יוציאו.** בגמרא ביבמות פ' ד' אחין מפכינן לה בית שמאי אומרים יוציאו ובית הלל אומרים יקיימו. וכן הלכה שאם קדמו וכנסו יקיימו: **ו שער פקודה.** לשון פקודין שהפקידה הבהרת את השער בעור הבשר והלכה לה כגון שהיתה בו בהרת ובה

בזוב שהוא מטמא לח ויבש: **ה ארבעה אחים, שנים מהם נשואים שתי אחיות, מתו הנשואים לאחיות, הרי אלו חולצות ולא מתיבמות.** ואם קדמו וכנסו, יוציאו. רבי אליעזר אומר משום בית שמאי, יקיימו. ובית הלל אומרים, יוציאו: **ו עקביא בן מהללאל העיד ארבעה דברים. אמרו לו, עקביא, חזור בך בארבעה דברים שהיית אומר ונעשך אב בית דין לישׂראל. אמר להן, מוטב לי להקרא שוטה כל ימי, ולא לעשות שעה אחת רשע לפני המקום, שלא יהיו אומרים, בשביל שׂרה חור בו. הוא היה מטמא שער הפקדה**

disappeared, and subsequently reappeared] and yellow [uterine] blood [which Akavia maintains is actually discolored niddus blood] defiles, while the Sages declare them pure. [Ordinarily one is prohibited from deriving any benefit from the wool of a firstborn while the animal is alive, however,] he [Akavia] would permit the hair of a blemished firstborn which came off on its own and was placed in a window, which was subsequently slaughtered [since the slaughter permits the wool on the firstborn, it also permits the wool that it previously shed while it was alive]. But, the Sages forbid [its use; the Sages fear, that one will postpone slaughtering the blemished firstborn until more of its wool is shed naturally and thus, one may come to work with it, and disqualified sanctified animals are prohibited to be shorn or worked with. However, they agree that the wool on the firstborn, after its slaughter, is made permissible by the slaughter]. He used to say: A woman convert or a freed slave-woman does not drink the waters of the suspected woman, but the Sages say they do drink. They said to him: It once happened with Karkemis a freed slavewoman in Jerusalem and Shemayah and Avtalyon gave her to drink. He replied to them: They gave her to drink a substitute drink., whereupon they excommunicated him. He died while under excommunication and they placed a stone on his coffin. Rabbi Yehudah said: God forbid that [it be said that] Akaviah

רבנו עובדיה מברטנורא

שער לבן הלכה הבהרת והניחה לשער לבן במקומו ואחר כך חזרה הבהרת. עקביא בן מהללאל מטמא. כיון שנהפך שער לבן בבהרת אף על פי שזו הבהרת שהיא עכשיו אינה אותה שהפכה אותו לשער לבן. טמא: וחכמים מטהרים. דכתיב (ויקרא יג) והיא הפכה שער לבן. שהפכתו היא ולא שהפכתו חברתה: ודם הירוק. עקביא בן מהללאל מטמא. דסבר כקרום חרקים הוא שהוא מן הדמים הטמאים אלא שלקה: היה מתיר שער בכור בעל מום שנשר. הצמר שנשר מן הבכור בעל מום היה מתירו בהנאה לכהן: וחכמים אוסרים. דאי שריית ליה צמר הנושר מחיים אתי לאשהויי לבכור כדי שתשיר צמרו כל שעה ואתו בה לידי תקלה שיגוזו ויעבוד בו. ופסולי המוקדשים אסירי בגיזה ועבודה. דכתיב (דברים יב) תזבח ואכלת בשר תזבח ולא גיזה וכו' ועקביא שרי דמגו דמהניא שחיטה לצמר המחובר בו להתירו לאחר שחיטה. מהני נמי לצמר התלוש ומונח בחלון: אין משקין. מי סוטה: לא את הגיורת ולא את המשוחררת. דכתיב (במדבר ה) לאלה ולשבעה בתוך עמך. פרט לאלו שאינן בתוך עמך: דוגמא השקוה. מפני שהיו דוגמתה כלומר גרים כמותה לפיכך השקוה ולא מן הדין. פירוש אחר דוגמא השקוה עשו דוגמא ודמיון והראו לה כאילו משקים אותה מי המרים

ודם הירוק. וחכמים מטהרין. הוא היה מתיר שער בכור בעל מום שנשר והניחו בחלון ואחר כך שחטו, וחכמים אוסרין. הוא היה אומר, אין משקין לא את הגיורת ולא את שפחה המשחררת. וחכמים אומרים, משקין. אמרו לו, מעשה בכרפמית שפחה משחררת שהיתה בירושלים והשקוה שמעיה ואבטליון. אמר להם, דגמא השקוה. ונדהוה, ומת בנדויו, וסקלו בית דין את ארונו. אמר רבי

was excommunicated for the Temple was never closed before any man in Israel who was equal with Akaviah ben Mehalalel in wisdom and the fear of sin. Rather whom did they excommunicate? Eliezer ben Hanok who disrespected the requirement for the purification of hands. And when he died they placed a stone on his coffin; which teaches you that if someone is excommunicated and dies while under excommunication his coffin is [figuratively] stoned.

(7) At the time of his [Akavia's] death he said to his son: My son withdraw from the four [aforementioned] opinions which [was in opposition to the Sages that] I used to declare. He

said to him: And why didn't you yourself withdraw? He replied: I heard [these rulings] from a majority and they [the Sages] maintain that they heard from a majority. I stood upon that which I heard and they stood upon that which they heard. But you [my son] heard [a ruling] from an individual and [a conflicting ruling] from a majority. Thus it is better to abandon the words of an individual and to hold by the words of a majority. He said: Father commend me to your colleagues. He replied: I will not commend you. He [then said to his father] have you found something wrong about me? No he replied; but it is your own deeds which will bring you close or your own deeds which keep you distant.

רבנו עובדיה מברטנורא

אבל לא השקוה ונדרוהו. לפי שזולזל בכבודן של שמעיה ובבבלין: שאין עזרה ננעלת. בערבי פסחים כשנכנסים לשחוט פסחיהם דאמרי' נכנסה כת ראשונה ננעלו דלתות העזרה וכו'. וכן בכת שניה וכן בכת ג' לא היה נמצא בכל העזרה מוכתר בענוה וביראת חטא כעקביא בן מהללאל: שפקפק. שזולזל סוקלים את ארונו. לאו דוקא סוקלים אלא מניחים אבן בלבד להיכר שחביריו היו בדלים ממנו: ז' בד' דברים. שער פקודה. ודם הירוק. ושער כבוד התלוש. והשקאת גורת והמשוחררת: מוטב להניח דברי היחיד. משום שהוא נמי מרבי' קבל והווי דבריו כדברי רבים. משום הכי קאמר מוטב להניח וכו'. דאי לאו הכי מאי מוטב דקאמר. והלא דאורייתא היא דכתיב (שמות כג) אחרי רבים להטות וחייב להניח דברי היחיד בעל כרחו אלא טעמא דאמר מוטב ולא אמר חייב משום דאף הוא מרבים קבל כדפרישית ואין הלכה כעקביא בן מהללאל בכל הארבעה דברים הללו:

יהודה, חס ושלום שעקביא נתנדה, שאין עזרה ננעלת בפני כל אדם מישראל בהכמה וביראת חטא כעקביא בן מהללאל. ואת מי נדו, אלעזר בן חנוך שפקפק בטרת ידים. וכשמת, שלחו בית דין והניחו אבן על ארונו. מלמד שכל המתנדה ומת בנדויו, סוקלין את ארונו: ז' בשעת מיתתו אמר לבנו, בני, חזור בך בארבעה דברים שהייתי אומר. אמר לו, ולמה לא חזרת בך. אמר לו, אני שמעתי מפי המרבים, והם שמעו מפי המרבים. אני עמדתי בשמועתי, והם עמדו בשמועתן. אבל אתה שמעת מפי היחיד, ומפי המרבי. מוטב להניח דברי היחיד, ולאחוז בדברי המרבי. אמר לו, אבא, פקוד עלי לחברך. אמר לו, איני מפקיד. אמר לו, שמה עולה מצאת בי. אמר לו, לאו. מעשיך קרביך ומעשיך ירחקוך: